

14 Andere tijden

Zeeuwse poon vaart 'als een kruisraket'

'Hard werken aan het helmhout'

Door Heere Heeresma jr.

Van de Zeeuwse poon zijn er nog maar weinig over. Een mooi exemplaar, de Vrouwe Elisabeth, ligt in de Amsterdamse Prinsengracht. Eigenaar Richard Jakubowski woont zes maanden per jaar aan boord en heeft er ook mee gecharterd. Binnenkort wil hij een reis naar Berlijn maken.

Op het eerste gezicht lijkt de Vrouwe Elisabeth op een tjalk. Maar de punt op de boeg steekt hoger en ze heeft meer zeeg, daar aan herken je de Zeeuwse poon. Het is een bijzondere verschijning, want van deze schepen, die van de 13de tot de 19de eeuw in hout en ijzer werden gebouwd, zijn er nog maar weinig over. De Vrouwe Elisabeth (17,50 x 5,30 meter, 78 pk Ford) werd in 1892 gebouwd bij schepwerf van der Giessen in Krimpen aan den IJssel. Volgens de overlevering werd zij gebruikt om groenten van Zuidwest-Nederland naar Amsterdam te varen. Dat ging zowel onder zeil als met trekspeer. Het laadvermogen was 60 ton en de schipper woonde met zijn gezin in de minuscule roef onder het helmhout. In de Tweede Wereldoorlog werd de Vrouwe Elisabeth in de Biesbosch voor de Duitse bezetter verborgen gehouden. Na de oorlog werd de ijzeren romp ingespekt in een tweede, stalen huld. In de jaren '70 werd zij omgebouwd tot pleziervaartuig met een authentiek aandoende roef in het ruim. In 2007 werd zij gekocht door de huidige eigenaar, Richard Jakubowski.

Richard Jakubowski in de roefingang van de Vrouwe Elisabeth. 'Het is fijn om aan dek de krant te lezen terwijl de wereld voorbijtrekt.' (Foto Heere Heeresma jr.)

Geschiedenis

Mensen die op schepen wonen wijken af van de norm en het is dan ook niet vreemd dat ze vaak een bijzondere geschiedenis hebben. Dat geldt ook voor Jakubowski. Deze in 1946 geboren Brit woont zes maanden per jaar op de Vrouwe Elisabeth in de Prinsengracht. De overige zes zit hij in Engeland of op een warme plek op aarde. Jakubowski maakte carrière in de platenindustrie, onder meer bij United Artists Records en EMI Records, en richtte in 1976 zijn eigen bedrijf op, Record Sales, waarmee hij de releases van onafhankelijke platenlabels die hipparade probeerde op te stuwten. 'Voor een paar jaar stond ik aan de

top van de platenwereld', vertelt hij met de zachte, vriendelijke stem van iemand die veel heeft bereikt en veel heeft achtergelaten. 'Daarna gleed ik er weer vanaf. In the record business everyone gets fucked over (in de platenbusiness wordt iedereen genaaid). Dat is de aard van die handel. Niet dat ik klaag, hoor.'

Intussen ligt die handel 15 jaar achter hem. Na zijn pensionering zocht hij op het continent naar een schip om op te wonen. Het water trok altijd al. Jakubowski groeide op in de Engelse havenstad Plymouth en wilde bij de Royal Navy. Hij werd afgewezen omdat de marine in zijn Poolse

afkomst een spionagerisico zag: zijn familie in Polen zou gearresteerd kunnen worden om hem te dwingen marinegeheimen aan het Warschaupact door te geven. Jakubowski's vader was aan het begin van de Tweede Wereldoorlog cavalerieofficier in het Poolse leger. Na de Duitse inval werd Polen door de Sovjet-Unie in de rug aangevallen. Hij moest tegen Russische tanks strijden en werd krijgsgevangene gemaakt. Toen de Sovjet-Unie door Duitsland werd aangevallen, werd hij vrijgelaten. Lopend bereikte hij Iran en van daaruit Engeland, waar hij zich aansloot bij het Vrije Poolse Leger. Na de oorlog bleef hij in Engeland wonen, waar Richard werd geboren.

Zellen

Om een vaste ligplaats te krijgen, moest Jakubowski een vooropslag gebruikte wrak opkopen en laten slopen. Hij is erg gelukkig met zijn plek tegenover de Noordermarkt. 'Het is fijn om aan dek de krant te lezen terwijl de wereld voorbijtrekt.' Hij gaat minstens een maand per jaar zellen met de Vrouwe Elisabeth, onder andere op het IJsselmeer en naar het Oerol festival op Terschelling. De gaffelgetuigde Vrouwe Elisabeth

Britse platenbaas in Amsterdam

beth vaart volgens Jakubowski 'als een kruisraket'. Het vinden van een ervaren bemanning is echter een probleem. 'Je hebt vier mensen nodig voor de hillesluisen en het is hard werken aan het helmhout. Vorig jaar hadden we veel regen en het waren van die mooi-weer-matrozen.'

Jakubowski heeft een Brits diploma voor een dagschipper die tot 35 mijl uit de kust mag varen. Niet dat hij erover denkt dat ooit te doen. Hij heeft ook een paar jaar geleden gecharterd met de Vrouwe Elisabeth, maar dat veroorzaakte teveel slijtage aan het schip. Hij heeft een nieuwe mast en ankerlier laten plaatsen, verder heeft hij weinig veranderd. 'Sommige mensen bouwen een half mensenleven aan een boot, zolang wilde ik niet wachten.'

Binnenkort wil hij met de Vrouwe Elisabeth naar Berlijn varen. Waaroner juist naar die stad? Berlijn is het centrum van Europa en voor mij is Europa het centrum van de wereld. Het heeft het beste te bieden wat er is. Ondanks alle problemen is de Europese Unie de beste vorm van samenwerking.' Als hij niet verder komt dan Groningen is hij trouwens ook al tevreden.